

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૨૫૧૩/૨૦૨૫

વિથ

સિવિલ એપ્લિકેશન (ફોર વેકેટીંગ સ્ટે) નં. ૧/૨૦૨૬

ઈન આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૨૫૧૩/૨૦૨૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી નિર્ઝર એસ. દેસાઈ

સહી./-

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના
	હા	

=====

લખન વનમાળીદાસ હરિયાણી અને અન્ય

વિરુદ્ધ

ગુજરાત ગૌણ સેવા પસંદગી મંડળ અને અન્ય

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં. ૧,૨,૩ તરફે વકીલ શ્રી બી.એચ. ખેર (૬૦૨૭)
અરજદાર(રો) નં. ૧,૨,૩ તરફે વકીલ શ્રી સંદીપ એચ. મુંજ્યાસરા (૧૦૭૮૧)
સામાવાળા(ઓ) નં. ૧૦,૧૧,૩,૪,૫,૬,૭,૮ તરફે વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શાલીન
મહેતા, અદિતિ એસ. રાવલ (૮૧૨૮)
સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફે સરકારી વકીલ સુશ્રી ધરિત્રી પંચોલી
સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે વકીલ શ્રી ગુરશરણસિંગ વર્કિ, વકીલ શ્રી
સિમરનજીતસિંગ એચ. વર્કિ (૧૧૬૦૭)
સામાવાળા(ઓ) નં. ૯ તરફે ડાયરેક્ટ સર્વિસ દ્વારા નોટિસ બજાવાયેલ

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી નિર્ઝર એસ. દેસાઈ

તારીખ : ૨૮/૦૪/૨૦૨૬

સંયુક્ત મૌખિક ચુકાદો

૧. અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજ્યાસરા, સામાવાળા
નં. ૧-ગુજરાત ગૌણ સેવા પસંદગી મંડળ (ટૂંકમાં, ‘જીએસએસએસબી’) તરફે
વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી રુચિ રામપરિયા સાથે ઉપસ્થિત વિદ્વાન સરકારી વકીલ શ્રી
વર્કિ, સામાવાળા નં. ૨ તરફે વિદ્વાન એ.જી.પી. સુશ્રી પંચોલી અને ખાનગી
સામાવાળાઓ તરફે વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી રાવલ સાથે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ
વકીલ શ્રી મહેતાને સાંભળવામાં આવ્યા.

૨. સિવિલ એપિલકેશન (ફોર વેકેટીંગ સ્ટે) નં. ૧/૨૦૨૬ દાખલ કરવાના અનુસંધાને, પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોએ એવી અરજ કરી હતી કે મુખ્ય બાબતની જ આખરી સુનાવણી કરવામાં આવે, તેથી આ મામલો આજે સુનાવણી અને આખરી નિકાલ માટે હાથ પર લેવામાં આવ્યો હતો.

૨.૧ આથી, ૩૯. વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિક્ક સાથે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી રામપરિયા, વિદ્વાન એ.જી.પી. સુશ્રી પંચોલી અને વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી રાવલ સંબંધિત સામાવાળાઓ વતી ૩૯ની બજવણી સ્વીકારે છે.

૩. હાલની અરજી મારફતે, અરજદારોએ નીચે મુજબની દાદ માટે અરજ કરેલ છે;

“૮. ... એ. આપ નામદાર આ અરજી દાખલ કરી મંજૂર કરવા મહેરબાની કરશો;

બી. આપ નામદાર ઠરાવવા મહેરબાની કરશો કે પ્રશ્ન નં. ૬૪, ૧૧૬, ૧૮૮ અને ૧૮૭ અસ્પષ્ટ છે અને વધુમાં ન્યાયના હિતમાં પ્રશ્ન નં. ૬૪, ૧૧૬, ૧૮૮ અને ૧૮૭ પૂરતી તારીખ ૦૮.૦૮.૨૦૨૫ ની સુધારેલી આખરી આન્સર કી (એનેક્સર-જી) કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવા મહેરબાની કરશો;

સી. આપ નામદાર ન્યાયના હિતમાં તારીખ ૧૪.૦૮.૨૦૨૫ ની આખરી પસંદગી યાદી (એનેક્સર-જે) કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરતો મેન્ડામસની રીટ

અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રીટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા મહેરબાની કરશો;

ડી. આપ નામદાર સામાવાળાઓને પ્રશ્ન નં. ૬૪, ૧૧૬, ૧૮૯ અને ૧૯૭ ના અરજદારો દ્વારા આપવામાં આવેલા જવાબોને સાચા ગણવા અને વધુમાં સામાવાળા નં. ૧ ને તે મુજબ આખરી પસંદગી યાદી સુધારવા નિર્દેશ આપતો મેન્ડામસની રીટ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રીટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા મહેરબાની કરશો;

ઈ. આપ નામદાર પ્રશ્ન નં. ૬૪, ૧૧૬, ૧૮૯ અને ૧૯૭ ની રચનામાં રહેલી અસ્પષ્ટતા અંગે અભિપ્રાય મેળવવા માટે એક સ્વતંત્ર નિષ્ણાત સમિતિની રચના કરવા અને વધુમાં ન્યાયના હિતમાં સામાવાળા નં. ૧ ને આવી સમિતિના અભિપ્રાયને સ્વીકારવા નિર્દેશ આપતો મેન્ડામસની રીટ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રીટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા મહેરબાની કરશો;

એફ. હાલની અરજીની સુનાવણી અને આખરી નિકાલ પેઝિંગ હોય તે દરમિયાન, આ માનનીય કોર્ટ ન્યાયના હિતમાં સંશોધન મદદનીશ અને આંકડાકીય મદદનીશ, વર્ગ-૩ ની જગ્યા માટેની આગળની ભરતી પ્રક્રિયા પર સ્ટે આપવા મહેરબાની કરશો;

જી. હાલની અરજીની સુનાવણી અને આખરી નિકાલ પેઝિંગ હોય તે દરમિયાન, આ માનનીય કોર્ટ પ્રશ્નપત્રના પ્રશ્ન નં. ૬૪, ૧૧૬, ૧૮૯ અને ૧૯૭ માં રહેલી અસ્પષ્ટતાના સંદર્ભમાં નિષ્ણાતો પાસેથી સ્વતંત્ર નિષ્ણાત અભિપ્રાય

મેળવવા સામાવાળા નં. ૧ ને નિર્દેશ આપવા મહેરબાની કરશો;

એચ. આ માનનીય કોર્ટ ન્યાયના હિતમાં યોગ્ય જણાય તેવા અન્ય યોગ્ય હુકમો પસાર કરવા મહેરબાની કરશો.”

જ. હાલની અરજી દાખલ કરવા તરફ દોરી જતી ટૂંકી હકીકતો નીચે મુજબ છે; હાલના અરજદારો તમામ જરૂરી લાયકાતો ધરાવતા હોવાથી, સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી દ્વારા તારીખ ૦૧.૦૧.૨૦૨૪ ના રોજ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેલી જાહેરાત નં. ૨૨૬/૨૦૨૩-૨૪ અનુસાર સંશોધન મદદનીશ અને આંકડાકીય મદદનીશ, વર્ગ-૩ ની જગ્યા માટે અરજી કરી હતી.

જ.૧ ત્યારબાદ, અરજદારો તારીખ ૨૦.૦૩.૨૦૨૫ ના રોજ લેવાયેલી લેખિત પરીક્ષામાં ઉપસ્થિત રહ્યા હતા, જેમાં કુલ ૨૧૦ મલ્ટીપલ ચોઈસ પ્રશ્નો (ટૂંકમાં ‘એમસીક્યુ’) નો સમાવેશ થતો હતો. સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી દ્વારા જારી કરાયેલ ઉપરોક્ત જાહેરાત મુજબ, લઘુત્તમ ૪૦% ગુણ મેળવનાર ઉમેદવારને મેરિટ યાદીમાં સામેલ કરવાનો હતો.

જ.૨ સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી એ તારીખ ૨૧.૦૩.૨૦૨૫ ના રોજ પ્રોવિઝનલ આન્સર-કી પ્રસિદ્ધ કરી હતી અને તેના સંદર્ભમાં ઉમેદવારો પાસેથી સૂચનો અને વાંધાઓ મંગાવવા માટે તારીખ ૨૨.૦૩.૨૦૨૫ થી ૨૮.૦૩.૨૦૨૫ વચ્ચેની સમયમર્યાદા પણ પૂરી પાડી હતી.

જ.૩ ઉમેદવારો પાસેથી વાંધાઓ અને સૂચનો મળ્યા પછી, સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી એ ૨૧ પ્રશ્નોના જવાબો સુધાર્યા અને તારીખ ૩૦.૦૫.૨૦૨૫ ના રોજ સુધારેલી પ્રોવિઝનલ આન્સર કી પ્રસિદ્ધ કરી. આ વખતે પણ સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી એ ઉમેદવારો પાસેથી સૂચનો અને વાંધાઓ મંગાવવા માટે તારીખ ૩૧.૦૫.૨૦૨૫ થી ૦૬.૦૬.૨૦૨૫ વચ્ચેની સમયમર્યાદા પૂરી પાડી હતી.

જ.૩.૧ હાલના અરજદારો સુધારેલી પ્રોવિઝનલ આન્સર કીમાં ચાર પ્રશ્નોના જવાબોથી સંતુષ્ટ ન હોવાથી, તેઓએ તારીખ ૦૪.૦૬.૨૦૨૫ ના રોજ વાંધો ઉઠાવ્યો હતો.

જ.૪ સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી એ તારીખ ૩૧.૦૭.૨૦૨૫ ના રોજ આખરી આન્સર કી પ્રસિદ્ધ કરી અને ૦૮ પ્રશ્નોના જવાબો સુધાર્યા. આ વખતે પણ, અરજદારોએ તારીખ ૦૧.૦૮.૨૦૨૫ ના રોજ ત્રણ પ્રશ્નો સામે વાંધા ઉઠાવ્યા. ત્યારપછી, સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી એ તારીખ ૦૮.૦૮.૨૦૨૫ ના રોજ સુધારેલી આખરી આન્સર કી પ્રસિદ્ધ કરી, જેમાં ૦૨ પ્રશ્નોના જવાબો સુધારવામાં આવ્યા હતા.

જ.૪.૧ અહીં એ નોંધવું જરૂરી છે કે, ઉપરોક્ત હકીકતો પરથી એવો ખ્યાલ આવી શકે છે કે સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી દ્વારા કુલ ૩૨ પ્રશ્નોના જવાબો સુધારવામાં આવ્યા હતા, પરંતુ અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ

શ્રી મુંજયાસરાએ આ ચુકાદો લખાવતી વખતે દર્શાવ્યું હતું કે વાસ્તવમાં સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી દ્વારા માત્ર ૨૨ પ્રશ્નોના જવાબો જ સુધારવામાં આવ્યા હતા અને તેથી અગાઉના ફરિયાદોમાં જણાવેલ હકીકતો સાચી હોવા છતાં, વિવિધ આન્સર-કીના સુધારા દ્વારા અંતે સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી દ્વારા ૨૨ પ્રશ્નોના જવાબો સુધારવામાં આવ્યા હતા.

જ.૫ આખરી આન્સર કીના આધારે આખરી મેરિટ યાદી તારીખ ૧૪.૦૮.૨૦૨૫ ના રોજ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી.

જ.૬ તમામ અરજદારો, એટલે કે સંખ્યામાં ત્રણ, સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગ (જેને હવે પછી ‘એસઈબીસી’ તરીકે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે) ના છે અને એસઈબીસી (સામાન્ય) કેટેગરી માટે કટ-ઓફ ગુણ ૧૪૧.૭૨૨૫ હતા, જ્યારે એસઈબીસી (મહિલા) કેટેગરી માટે કટ-ઓફ ગુણ ૧૩૦.૫૫૩૭ હતા.

જ.૬.૧ ઉપરોક્ત કટ-ઓફ ગુણની સામે, અરજદાર નં. ૧ એ ૧૩૯.૯૮૨૭ ગુણ મેળવ્યા, અરજદાર નં. ૨ એ ૧૪૧.૫૫૦૩ ગુણ મેળવ્યા અને અરજદાર નં. ૩ એ ૧૨૮.૩૯૪૯ ગુણ મેળવ્યા અને દસ્તાવેજોની ચકાસણી માટે બોલાવવામાં આવેલા અસફળ ઉમેદવારોની યાદીમાં તેઓના નામ અનુક્રમે ક્રમ નં. ૨૫, ૧૫ અને ૧૦૮ પર દર્શાવવામાં આવ્યા હતા. અહીં એ નોંધવું જરૂરી છે કે સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી એ એક અલગ યાદી પ્રસિદ્ધ કરી હતી, જેમાં સફળ જાહેર થયેલા ઉમેદવારોના નામ હતા અને જેમના નામો પ્રશ્નવાળી જગ્યાઓ પર

નિમણૂક માટે ભલામણ કરવામાં આવ્યા હતા.

૪.૭ હાલની અરજી મારફતે શરૂઆતમાં અરજદારોએ કુલ ચાર પ્રશ્નો એટલે કે પ્રશ્ન નં. ૬૪, ૧૧૬, ૧૮૮ અને ૧૯૭ ના જવાબોને પડકાર્યા હતા. જો કે, જ્યારે આ કોર્ટની સમક્ષ બેંચ દ્વારા તારીખ ૨૯.૦૯.૨૦૨૫ નો હુકમ કરવામાં આવ્યો ત્યારે અરજદારોએ પ્રશ્ન નં. ૬૪ અને ૧૧૬ ના જવાબો અંગેના વાંધાઓ પર ભાર મૂક્યો ન હતો. વધુમાં, આ કોર્ટ સમક્ષ આ બાબતની સુનાવણી વખતે, અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજયાસરાએ વાજબીપણે રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારો પ્રશ્ન નં. ૧૯૭ ના જવાબ અંગે પણ તેમના વાંધા પર ભાર મૂકશે નહીં અને તેથી સમગ્ર અરજી હવે માત્ર પ્રશ્ન નં. ૧૮૮ અંગેના અરજદારોના વાંધા અને તેના માટે સૂચવેલા જવાબોની આસપાસ જ કેન્દ્રિત રહેશે.

૪.૭.૧ આ તબક્કે, સામાવાળા-રાજ્ય વતી એ પણ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે નોટિસ જારી કરતી વખતે અને વચગાળાની રાહત આપતી વખતે પણ, આ કોર્ટની સમક્ષ બેંચે તારીખ ૨૯.૦૯.૨૦૨૫ ના તેના હુકમના ફકરા-૩ માં અવલોકન કર્યું હતું કે પ્રશ્ન નં. ૧૯૭ સામેના પડકારને ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવ્યો નથી. પરંતુ, તેની કોઈ ખાસ અસર થશે નહીં, કારણ કે આજે આ ચુકાદો લખાવતી વખતે વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજયાસરાએ સૂચના મુજબ સ્પષ્ટપણે રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારો પ્રશ્ન નં. ૧૯૭ અંગે કોઈ વાંધો આગળ ધપાવતા નથી. આથી, હાલની અરજી હવે માત્ર પ્રશ્ન નં. ૧૮૮ સામેના વાંધા અને તેના જવાબ પૂરતી જ

ટકી રહેશે. પ્રશ્ન ૧૮૯ અને તેના સૂચવેલા જવાબો નીચે મુજબ વંચાય છે;

“૧૮૯. ... માંગ અને કિંમત વચ્ચેનો સંબંધ શું છે?

(એ) અચળ (બી) સીધો (સી) વ્યસ્ત (ડી) અનિશ્ચિત”

જ.૯ અરજદારોના જણાવ્યા મુજબ પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ નો સાચો જવાબ (બી) એટલે કે “સીધો” છે, જ્યારે સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી અને સામાવાળા-રાજ્યના જણાવ્યા મુજબ પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ નો સાચો જવાબ (સી) એટલે કે “વ્યસ્ત” છે.

જ.૯ અરજદારોનો કેસ એવો છે કે અરજદાર નં. ૧ અને ૩ એ પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ નો ઉત્તર આપવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો અને તેઓએ જવાબ (બી) એટલે કે “સીધો” આપ્યો હતો, અને તેથી જો તે જવાબને સાચો ગણવામાં આવે તો તે સંજોગોમાં અરજદાર નં. ૧ અને ૩ સફળ થશે. જ્યાં સુધી અરજદાર નં. ૨ નો સંબંધ છે, તેણે પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ નો કોઈ જવાબ આપ્યો ન હતો કે ઉત્તર આપવાનો પ્રયાસ કર્યો ન હતો, જે આ અરજીમાં પડકારનો વિષય છે અને તેથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજયાસરાએ સૂચના હેઠળ રજૂઆત કરી હતી કે બાબતની ઉપરોક્ત સ્થિતિને ધ્યાને લેતાં આ અરજી માત્ર અરજદાર નં. ૧ અને ૩ પૂરતી જ ટકી રહેશે.

પ. અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજયાસરાએ નીચે મુજબની રજૂઆતો કરી હતી;

(૧) સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસની એ વર્ષ ૨૦૧૬ માં આ જ જગ્યાઓ માટે એક પરીક્ષા યોજી હતી, જેમાં આ જ પ્રકારનો પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો હતો અને તે સમયે, આખરી આન્સર-કીમાં જવાબ ‘બી’ એટલે કે “સીધો” સાચો જવાબ તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યો હતો અને અર્થતંત્રના સિદ્ધાંતો થોડા વર્ષોમાં બદલાતા ન હોવાથી, વર્ષ ૨૦૧૬ માં પૂછાયેલા પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ એટલે કે “માંગ અને કિંમત વચ્ચેનો સંબંધ શું છે?” ના જવાબમાં જો જવાબ ‘બી’ એટલે કે “સીધો” સાચો જવાબ ગણવામાં આવ્યો હતો, તો વર્ષ ૨૦૨૪ માં આ જ પ્રશ્નનો જવાબ ‘સી’ એટલે કે “વ્યસ્ત” બની શકે નહીં અને વર્ષ ૨૦૧૬ માં સામાવાળાઓ દ્વારા લેવાયેલા વલણ કરતાં વર્ષ ૨૦૨૪ માં તેઓ અલગ વલણ લઈ શકે નહીં. તે સમયે એટલે કે વર્ષ ૨૦૧૬ માં આન્સર-કી ત્રણ વખત સુધારવામાં આવી હતી અને સામાવાળાઓ જવાબ ‘બી’ એટલે કે “સીધો” પર વળગી રહ્યા હતા અને તેથી જ્યારે હાલના અરજદાર નં. ૧ અને ૩ એ પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ નો ઉત્તર જવાબ ‘બી’ એટલે કે “સીધો” તરીકે આપ્યો છે, ત્યારે તેઓને સાચા જવાબ માટે ગુણ આપવા જરૂરી છે, જે તેમના મેરિટમાં ફેરફાર કરશે અને તેથી સામાવાળાઓને પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ ના સાચા જવાબ તરીકે જવાબ ‘બી’ એટલે કે “સીધો” ગણવા નિર્દેશ આપવો જરૂરી છે;

(૨) વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે સામાવાળાઓએ ખુદ પ્રોવિઝનલ તેમજ આખરી આન્સર-કી લગભગ ચાર વખત સુધારી છે,

જેમાં ૩૨ પ્રશ્નોના જવાબો સામે વાંધાઓ ઉઠાવવામાં આવ્યા બાદ લગભગ ૨૨ જેટલા પ્રશ્નોના જવાબો સુધારવામાં આવ્યા હતા, ત્યારે સમગ્ર પરીક્ષા પદ્ધતિ ભૂલભરેલી કહી શકાય અને તેથી જ્યારે આન્સર-કીમાં બહુવિધ ભૂલો જોવા મળી હતી અને જ્યારે કેટલાક પ્રશ્નોના જવાબો અંગે અસ્પષ્ટતા હોય, ત્યારે વર્ષ ૨૦૧૬ ની આન્સર-કી અને વર્ષ ૨૦૨૪ ની આન્સર-કી ધ્યાને રાખતાં, આવી શંકાનો લાભ ઉમેદવારોની તરફેણમાં જવો જોઈએ, કારણ કે આ તેમની કારકિર્દીનો પ્રશ્ન છે, અને સામાવાળાઓની તરફેણમાં નહીં;

(૩) વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજ્યાસરાએ પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં રેકર્ડ પર રજૂ કરાયેલ વિવિધ સાહિત્ય પર આધાર રાખ્યો હતો અને ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ નો સાચો જવાબ ‘બી’ એટલે કે “સીધો” છે, કારણ કે કિંમત અને માંગ વચ્ચેનો સંબંધ સીધો છે અને તેથી હવે સામાવાળાઓ માટે એવું કહેવું ખુલ્લું નથી કે પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ નો જવાબ ‘સી’ એટલે કે “વ્યસ્ત” છે. તે મારફતે એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સામાવાળાઓ દ્વારા રેકર્ડ પર રજૂ કરાયેલી સામગ્રીના આધારે તેમના પોતાના સંસ્કરણ મુજબ પણ તે માંગના નિયમ સંબંધિત છે, જ્યારે પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ ‘માંગ’ અને ‘કિંમત’ વચ્ચેના સંબંધને લગતો છે અને તે બંને એક સમાન કહી શકાય નહીં, પરંતુ તે અલગ-અલગ પાસાં છે. તેથી, જ્યારે સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસબી પોતે જ ‘માંગના નિયમ’ અને ‘માંગ

અને કિંમત વચ્ચેના સંબંધ' વિશે ગૂંચવાયેલ છે, ત્યારે આવી શંકાનો લાભ ઉમેદવારો એટલે કે હાલના અરજદાર નં. ૧ અને ૩ ની તરફેણમાં જવો જોઈએ;

(જ) આજે, સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસની તરફેણ વકીલે તારીખ ૨૩.૦૪.૨૦૨૬ ના રોજ આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમના અનુસંધાને સામાવાળા નં. ૧-જીએસએસએસની વતી દાખલ કરેલું સોગંદનામું રેકર્ડ પર રજૂ કર્યું છે, જે તારીખ ૨૫.૦૮.૨૦૨૫ ના નિષ્ણાતના અભિપ્રાય સંબંધિત પ્રમાણપત્ર બાબતનું છે અને તે સંદર્ભમાં વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજયાસરાએ રજૂઆત કરી હતી કે નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય રેકર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી અને આજે માત્ર સોગંદનામું જ દાખલ કરવામાં આવ્યું છે, તેથી તેને ધ્યાને લઈ શકાય નહીં, કારણ કે તે માત્ર દેખાડો છે;

૫.૧ પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજયાસરાએ 'કાનપુર યુનિવર્સિટી, વાઈસ ચાન્સેલર મારફતે અને અન્ય વિ. સમીર ગુપ્તા અને અન્ય', (૧૯૮૩) ૪ એસ.સી.સી. ૩૦૯ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે આપેલા ચુકાદા પર અને ખાસ કરીને ફકરા-૧૩ માં કરવામાં આવેલા અવલોકનો પર આધાર રાખ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે તે કેસમાં નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય રેકર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે આ કેસમાં નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય રેકર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી અને તેથી સોગંદનામું દાખલ કરીને

સામાવાળા-સત્તાવાળાઓ દ્વારા લેવાયેલ વલણ નિષ્ણાતના અભિપ્રાય સંબંધિત અસલ દસ્તાવેજ કહી શકાય નહીં અને તેથી તે આધારે જ હાલની અરજી મંજૂર કરવી જરૂરી છે.

પ.૨ વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજયાસરાએ આગળ રિટ પિટિશન (સિવિલ) નં. ૨૧૭૦૩/૨૦૨૪, તારીખ: ૦૩.૦૨.૨૦૨૫ ના ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટના ‘જ્યોતિર્મયી દત્તા વિ. ઓડિશા રાજ્ય અને અન્ય’ ના કેસમાં આપેલા ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે આ કોર્ટ પાસે કોર્ટ દ્વારા રચવામાં આવેલી નિષ્ણાતોની સમિતિને વિવાદિત પ્રશ્નો મોકલવાની પૂરતી સત્તાઓ છે અને હાલના કેસમાં પણ કોર્ટે સામાવાળા-સત્તાવાળાઓના કથન પર વિશ્વાસ કરવાને બદલે નિષ્ણાતોની સમિતિની રચના કરવી જરૂરી છે અને વિવાદિત પ્રશ્ન સદર સમિતિને મોકલવો જરૂરી છે. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે ‘જ્યોતિર્મયી દત્તા’ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટના નિર્ણય સામે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ અપીલ કરવામાં આવી ત્યારે તે નામંજૂર કરવામાં આવી હતી.

પ.૩ વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજયાસરા દ્વારા એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તારીખ ૨૩.૦૪.૨૦૨૬ ના રોજ આ કોર્ટને જે નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય બતાવવામાં આવ્યો હતો તે તારીખ ૨૫.૦૮.૨૦૨૫ નો છે અને હાલની અરજી ઓગસ્ટ, ૨૦૨૫ માં દાખલ કરવામાં આવી હોવા છતાં અને સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૫ માં નિષ્ણાત દ્વારા પ્રમાણપત્ર જારી કરવામાં આવ્યું હોવા

છતાં, સામાવાળાઓ આ સમગ્ર સમય દરમિયાન તે બાબતે સંપૂર્ણ મૌન રહ્યા હતા અને તે લગભગ નવ મહિનાના વિલંબ પછી તારીખ ૨૮.૦૪.૨૦૨૬ ના રોજ આ કોર્ટ સમક્ષ વિલંબથી રજૂ કરવામાં આવ્યું છે અને તે કાયદાની પ્રક્રિયાનું ઉલ્લંઘન કરવા સમાન છે તથા સામાવાળા-સત્તાવાળાઓ તરફથી છુપાવવા બરાબર છે અને તેથી આ કોર્ટે નિષ્ણાતના એવા અભિપ્રાયને ધ્યાનમાં લેવો જોઈએ નહીં જે કોર્ટના રેકર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી અને સોગંદનામું ફાઈલ કરીને માત્ર કોર્ટને બતાવવામાં આવ્યો હતો.

૫.૪ વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજ્યાસરાએ ‘૨૯ વિજય સિંહ અને અન્ય વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય’, (૨૦૧૮) ૨ એસ.સી.સી. ૩૫૭ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે આપેલા ચુકાદાના ફકરા-૩૦.૨ માં કરેલા અવલોકનો પર આધાર રાખ્યો હતો, જેના પર દલીલો વખતે સામાવાળા-રાજ્ય દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો અને રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો, અને રજૂઆત કરી હતી કે જો કોઈ પરીક્ષાને નિયંત્રિત કરતો કાયદો, નિયમ અથવા વિનિયમ ઉત્તરવહીના પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા ચકાસણીની પરવાનગી આપતો ન હોય (તેને પ્રતિબંધિત કરવાથી અલગ રીતે), તો કોર્ટ પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા ચકાસણીની પરવાનગી ત્યારે જ આપી શકે છે જો કોઈ “તારણ કાઢવાની પ્રક્રિયા કે તર્કસંગતીકરણની પ્રક્રિયા” વિના સ્પષ્ટપણે દર્શાવવામાં આવે અને માત્ર વિરલ અથવા અસાધારણ કેસોમાં જ દર્શાવવામાં આવે કે કોઈ નોંધપાત્ર ભૂલ થઈ છે.

૫.૪.૧ ઉપરોક્ત ચુકાદા પર આધાર રાખીને એવી રજૂઆત કરવામાં આવી

હતી કે આ એક વિરલ અને અસાધારણ કેસ છે, જેમાં સામાવાળા નં. ૧- જીએસએસએસબી દ્વારા પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેલી આન્સર-કીમાં ખુદ વિરોધાભાસ છે, તેથી આ કોર્ટ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ તેની હકૂમતનો ઉપયોગ કરી શકે છે અને અરજદારોની ફરિયાદોના નિવારણ માટે નિષ્ણાતોની સમિતિની રચના કરી શકે છે.

૬. વિદ્વાન એ.જી.પી. સુશ્રી પંચોલી સાથે ઉપસ્થિત વિદ્વાન સરકારી વકીલ શ્રી વિકે નીચે મુજબની રજૂઆતો કરી હતી;

(૧) જાહેર સેવા માટેની ભરતી સંબંધિત પરીક્ષાની બાબતમાં કોર્ટ દ્વારા દખલગીરી કરવાનો અવકાશ નહિવત્ છે, જેવું કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અસંખ્ય ચુકાદાઓમાં ઠરાવેલ છે;

(૨) ભરતીના સંદર્ભમાં પરીક્ષાને લગતા કાયદાને સંચાલિત કરતા ચુકાદાઓ જોગવાઈ કરે છે કે મૂંઝવણ અથવા શંકાના કિસ્સામાં પરીક્ષા લેતી સંસ્થાના સંસ્કરણને સાચું ગણવાનું રહેશે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે હાલના અરજદારો અને અન્ય સમાન સ્થિતિ ધરાવતા ઉમેદવારોએ જવાબો અંગે વારંવાર ફરિયાદો ઉઠાવી હતી અને દરેક વખતે તેમની ફરિયાદોનું નિવારણ કરવામાં આવ્યું હતું, જેના પરિણામે ૨૨ જેટલા જવાબોમાં સુધારો થયો હતો અને તેથી સમગ્ર પ્રક્રિયા અત્યંત પારદર્શિતા સાથે પૂર્ણ કરવામાં આવી હતી;

(૩) હાલના અરજદારો કટ-ઓફ ગુણ મેળવવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હોવાથી હવે તેઓ પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ નો તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલ જવાબ સાચો ગણવામાં આવે તેવું જણાવીને પોતાના દાવાને વાજબી ઠેરવવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે, પરંતુ ભરતી પ્રક્રિયા સંબંધિત પરીક્ષામાં અદાલતી દખલગીરીને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા અસાધારણ સંજોગો સિવાય મંજૂરી આપવામાં આવી ન હોવાના તથ્યને ધ્યાને લેતાં આ કોર્ટ તેમ કરી શકે નહીં.

૬.૧ વિદ્વાન સરકારી વકીલ શ્રી વિર્કે પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો;

(૧) ‘રણ વિજય સિંહ’ (ઉપર મુજબ);

(૨) ‘ઉત્તર પ્રદેશ પબ્લિક સર્વિસ કમિશન ચેરમેન મારફતે અને અન્ય વિ. રાહુલ સિંહ અને અન્ય’, (૨૦૧૮) ૭ એસ.સી.સી. ૨૫૪;

(૩) ‘હિમાચલ પ્રદેશ પબ્લિક સર્વિસ કમિશન વિ. મુકેશ ઠાકુર અને અન્ય’, (૨૦૧૦) ૬ એસ.સી.સી. ૭૫૯;

(૪) ‘વિકેશ કુમાર ગુપ્તા અને અન્ય વિ. રાજસ્થાન રાજ્ય અને અન્ય’, (૨૦૨૧) ૨ એસ.સી.સી. ૩૦૯;

(૫) ‘મહારાષ્ટ્ર પબ્લિક સર્વિસ કમિશન સચિવ મારફતે વિ. મહારાષ્ટ્ર

રાજ્ય સચિવ મારફતે અને અન્ય', ૨૦૨૪ એસસીસી ઓનલાઇન બોમ્બે
૨૯૭૯;

(૬) 'પ્રેમારામ પટેલ અને અન્ય વિ. રાજસ્થાન રાજ્ય મુખ્ય સચિવ મારફતે
અને અન્ય', ૨૦૨૪ એસસીસી ઓનલાઇન રાજસ્થાન ૬૯૦;

૬.૨ ઉપરોક્ત નિર્ણયો પર આધાર રાખીને એ વાતનો પુનરોચ્ચાર કરવામાં
આવ્યો હતો કે જવાબના સંબંધમાં શંકા કે મૂંઝવણના કિસ્સામાં પરીક્ષા સંસ્થાનો
જવાબ આખરી બનશે અને તેથી આ કોર્ટે ભરતી પ્રક્રિયામાં દખલગીરી કરવી
જોઈએ નહીં અને આ અરજી નામંજૂર કરવી જોઈએ.

૬.૩ છેલ્લે, સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન (સિવિલ) નં. ૨૧૯૯૯/૨૦૨૪,
તારીખ: ૦૩.૦૨.૨૦૨૬ માં 'શુભમ પાલ અને અન્ય વિ. સ્ટાફ સિલેક્શન
કમિશન અને અન્ય' ના કેસમાં આપેલા માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય
પર આધાર રાખીને વિદ્વાન સરકારી વકીલ શ્રી વિકે રજૂઆત કરી હતી કે ભરતી
પ્રક્રિયાની બાબતમાં સહાનુભૂતિ કે દયાની કોઈ ભૂમિકા નથી અને અદાલતોએ
ઉત્તરવહીઓના પુનઃમૂલ્યાંકનનો નિર્દેશ આપવાથી દૂર રહેવું જોઈએ અને તે
મુજબ આ અરજી નામંજૂર કરવાની અરજ કરવામાં આવી હતી.

૭. ખાનગી સામાવાળાઓ તરફે વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી રાવલ સાથે
ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મહેતાએ વધુ કે ઓછા અંશે વિદ્વાન સરકારી
વકીલ શ્રી વિકે દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને અપનાવી હતી અને રજૂઆત

કરી હતી કે આ વિષય પરનો કાયદો તદ્દન સ્પષ્ટ છે અને આ અરજી નામંજૂર થવાને પાત્ર છે.

૮. પ્રત્યુત્તરમાં, અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજયાસરાએ રજૂઆત કરી હતી કે ‘શુભમ પાલ અને અન્ય’ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આપેલ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય આ કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં અને મૂળ ઉદ્દેશ સત્ય બહાર લાવવાનો હોવાથી અને અરજદાર દ્વારા આપવામાં આવેલ જવાબ પ્રથમદર્શી રીતે સાચો હોવાથી આ કોર્ટ પાસે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ ગુણપત્રકના પુનઃમૂલ્યાંકનનો હુકમ કરવાની પૂરતી સત્તા છે અને તેથી આ અરજી મંજૂર થઈ શકે છે.

૯. મેં પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા છે અને રેકર્ડ પરના સાહિત્યનું પણ અવલોકન કર્યું છે અને લાંબી દલીલો કરવામાં આવી હોવા છતાં આ અરજીમાં સમાવિષ્ટ મુદ્દો ખૂબ જ સાંકડા ક્ષેત્રમાં ફરે છે અને આ કોર્ટે માત્ર એટલું જ વિચારવાનું છે કે શું આ કોર્ટ પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ ના જવાબની સાચીતાના પાસામાં જઈ શકે કે નહીં, જે અગાઉ દર્શાવેલ છે. અરજદાર નં. ૧ અને ૩ મુજબ માંગ અને કિંમત વચ્ચેનો સંબંધ ‘સીધો’ છે, જ્યારે પરીક્ષા લેતી સંસ્થા અને રાજ્ય એટલે કે સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ ના કહેવા મુજબ સાચો જવાબ ‘વ્યસ્ત’ છે. બંને પક્ષોએ વિવિધ સામગ્રી રજૂ કરીને દર્શાવ્યું છે કે આ અરજીમાં તેઓ દ્વારા લેવાયેલ વલણ મુજબ સાચો જવાબ હોવો જોઈએ. આ તબક્કે, ‘વિકેશ કુમાર ગુપ્તા અને અન્ય’ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના

નિર્ણયનો અને ખાસ કરીને ફરિયાદ-૧૫ માં કરેલા અવલોકનોનો સંદર્ભ લેવો સુસંગત રહેશે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે;

“૧૫. ઉત્તરવહીઓના પુનઃમૂલ્યાંકન સંબંધિત ન્યાયિક સમીક્ષાના અવકાશની ચકાસણી કરતાં, આ અદાલતે રણ વિજય સિંહ અને અન્ય વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય ના કેસમાં ઠરાવ્યું હતું કે અદાલતે ઉમેદવારની ઉત્તરવહીઓનું પુનઃમૂલ્યાંકન કે ચકાસણી કરવી જોઈએ નહીં કારણ કે તે આ વિષયોમાં કોઈ નિષ્ણાત નથી અને શૈક્ષણિક બાબતો શ્રેષ્ઠ રીતે શિક્ષણવિદો પર છોડી દેવી જોઈએ. સદર ચુકાદામાં આ અદાલતે આગળ નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું: (રણ વિજય સિંહ કેસ એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૩૬૯-૭૦, ફરિયાદ ૩૧-૩૨)

‘૩૧. અમારા તરફથી અમે ઉમેરી શકીએ છીએ કે ઉત્તરવહીના પુનઃમૂલ્યાંકનનો નિર્દેશ આપવા કે ન આપવાની બાબતમાં સહાનુભૂતિ કે દયા કોઈ ભૂમિકા ભજવતી નથી. જો પરીક્ષા સત્તામંડળ દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવે તો ઉમેદવારોનો સમગ્ર વર્ગ ભોગવે છે. માત્ર એટલા માટે કે કેટલાક ઉમેદવારો નિરાશ કે અસંતુષ્ટ છે અથવા ભૂલભરેલા પ્રશ્ન કે ભૂલભરેલા જવાબથી તેમને કોઈ અન્યાય થયો હોવાનું માને છે, તેટલા માત્રથી સમગ્ર પરીક્ષા પ્રક્રિયાને પાટા પરથી ઉતારી દેવી યોગ્ય નથી. તમામ ઉમેદવારો સમાન રીતે ભોગવે છે, જો કે કેટલાક વધુ ભોગવી શકે પરંતુ તેને અટકાવી શકાતું નથી કારણ કે ગાણિતિક ચોકસાઈ હંમેશા

શક્ય હોતી નથી. આ અદાલતે આવી મડાગાંઠમાંથી બહાર નીકળવાનો એક માર્ગ બતાવ્યો છે - શંકાસ્પદ કે વાંધાજનક પ્રશ્નને બાકાત રાખવો.

૩૨. આ અદાલતના અસંખ્ય નિર્ણયો હોવા છતાં, જેમાંથી કેટલાકની ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે, અદાલતો દ્વારા પરીક્ષાઓના પરિણામોમાં દખલગીરી કરવામાં આવે છે તે તદ્દન કમનસીબ છે. આ બાબત પરીક્ષા સત્તાવાળાઓને એવી અનિચ્છનીય સ્થિતિમાં મૂકે છે જ્યાં તેઓ ચકાસણી હેઠળ હોય છે અને ઉમેદવારો નહીં. વધુમાં, એક વિશાળ અને ક્યારેક લાંબી પરીક્ષા પ્રક્રિયા અનિશ્ચિતતાના વાતાવરણ સાથે સમાપ્ત થાય છે. જો કે તેમાં કોઈ શંકા નથી કે ઉમેદવારો પરીક્ષાની તૈયારીમાં જબરદસ્ત પ્રયાસ કરે છે, પરંતુ એ ભૂલવું ન જોઈએ કે પરીક્ષા સત્તાવાળાઓ પણ સફળતાપૂર્વક પરીક્ષા યોજવા માટે સમાન રીતે મહાન પ્રયાસો કરે છે. કાર્યની વિશાળતા પાછળના તબક્કે કેટલીક ક્ષતિ જાહેર કરી શકે છે, પરંતુ અદાલતે સફળતાપૂર્વક પરીક્ષામાં ભાગ લેનારા ઉમેદવારો અને પરીક્ષા સત્તાવાળાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલા પ્રયાસોમાં દખલ કરતાં પહેલાં પરીક્ષા સત્તાવાળાઓ દ્વારા અમલમાં મૂકવામાં આવેલી આંતરિક નિયંત્રણ અને સંતુલન વ્યવસ્થાને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ. હાલની અપીલો આવી દખલગીરીના પરિણામનું ઉત્તમ ઉદાહરણ છે જ્યાં આઠ વર્ષ વીતી ગયા પછી પણ પરીક્ષાઓના પરિણામ અંગે કોઈ આખરીતા નથી. પરીક્ષા સત્તાવાળાઓ ઉપરાંત ઉમેદવારો પણ પરીક્ષાના પરિણામની નિશ્ચિતતા કે

અન્યથા અંગે આશ્ચર્યમાં પડી જાય છે - શું તેઓ પાસ થયા છે કે નહીં; શું તેમના પરિણામને અદાલત દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવશે કે નામંજૂર; શું તેઓને કૉલેજ કે યુનિવર્સિટીમાં પ્રવેશ મળશે કે નહીં; અને તેઓની ભરતી થશે કે નહીં. આ અસંતોષકારક પરિસ્થિતિ કોઈના પણ ફાયદામાં કામ કરતી નથી અને આવી અનિશ્ચિતતાની સ્થિતિ ગૂંચવણને વધુ ગૂંચવે છે. આ બધાની એકંદર અને વ્યાપક અસર એ થાય છે કે જાહેર હિતને નુકસાન થાય છે.”

૯.૧ ‘રણ વિજય સિંહ અને અન્ય’ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ફકરા-૩૦.૩ માં પણ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું;

“૩૦.૩ અદાલતે ઉમેદવારની ઉત્તરવહીઓનું બિલકુલ પુનઃમૂલ્યાંકન કે ચકાસણી કરવી જોઈએ નહીં - આ બાબતમાં તેની પાસે કોઈ નિપુણતા નથી અને શૈક્ષણિક બાબતો શિક્ષણવિદો પર છોડી દેવી શ્રેષ્ઠ છે;”

૯.૧.૧ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે કરેલા અને ઉપર દર્શાવેલા અવલોકનોને ધ્યાને લેતાં, આ કોર્ટ આ વિષય પર નિષ્ણાત હોવાનું કહી શકાય નહીં અને તેથી કયો જવાબ સાચો કહી શકાય કે કયો જવાબ સાચો ન કહી શકાય તે પાસામાં જવાનો મારો કોઈ ઈરાદો નથી.

૯.૨ વધુમાં, જ્યારે અરજદારો અને સામાવાળાઓ બંનેએ એક જ જવાબના વિવિધ સંસ્કરણો રજૂ કર્યા છે, ત્યારે ‘રણ વિજય સિંહ અને અન્ય’

(ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ફરિયાદ-૩૦ થી ૩૦.૫ માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે કરેલા અવલોકનોનો સંદર્ભ લેવો સુસંગત રહેશે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે;

“૩૦. આ વિષય પરનો કાયદો તદ્દન સ્પષ્ટ છે અને અમે માત્ર થોડા મહત્વપૂર્ણ તારણોને પ્રકાશિત કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂકીએ છીએ. તે આ મુજબ છે:

૩૦.૧ જો કોઈ પરીક્ષાને સંચાલિત કરતો કાયદો, નિયમ અથવા વિનિયમ અધિકાર તરીકે ઉત્તરવહીના પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા ઉત્તરવહીની ચકાસણીની પરવાનગી આપતો હોય, તો પરીક્ષા યોજતી સત્તામંડળ તેની મંજૂરી આપી શકે છે;

૩૦.૨ જો કોઈ પરીક્ષાને સંચાલિત કરતો કાયદો, નિયમ અથવા વિનિયમ ઉત્તરવહીના પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા ચકાસણીની પરવાનગી આપતો ન હોય (તેને પ્રતિબંધિત કરવાથી અલગ રીતે), તો અદાલત પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા ચકાસણીની પરવાનગી માત્ર ત્યારે જ આપી શકે છે જો તે કોઈપણ “તારણ કાઢવાની પ્રક્રિયા કે તર્કસંગતીકરણની પ્રક્રિયા” વિના અત્યંત સ્પષ્ટપણે દર્શાવવામાં આવે અને માત્ર વિરલ કે અસાધારણ કેસોમાં જ દર્શાવવામાં આવે કે કોઈ નોંધપાત્ર ભૂલ થઈ છે;

૩૦.૩ ...

૩૦.૪ અદાલતે કી જવાબોની સાચીતા માની લેવી જોઈએ અને તે ધારણા

પર આગળ વધવું જોઈએ; અને

૩૦.૫ શંકાના કિસ્સામાં, લાભ ઉમેદવારને બદલે પરીક્ષા સત્તામંડળને મળવો જોઈએ.”

૯.૩ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ફરિયાદ-૩૦.૩, ૩૦.૪ અને ૩૦.૫ માં કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત અવલોકનોનું સંયુક્ત વાંચન કરતાં એ સ્પષ્ટ થાય છે કે અદાલતે કી જવાબોની સાચીતા માની લેવી જોઈએ અને તે ધારણા પર આગળ વધવું જોઈએ તથા શંકાના કિસ્સામાં લાભ ઉમેદવારને બદલે પરીક્ષા સત્તામંડળને મળવો જોઈએ. તેથી, જ્યારે બે સંસ્કરણો ઉપલબ્ધ હોય, જેનો અર્થ એ થાય કે જવાબની સાચીતા વિશે શંકા છે, ત્યારે આવી ધારણા પરીક્ષા લેતી સંસ્થાની તરફેણમાં જશે અને તેથી સામાવાળા-સત્તાવાળાઓ દ્વારા સુધારેલી આન્સર-કી મારફતે પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ માટે આપવામાં આવેલ જવાબ સાચો હોવાનું માની શકાય છે. આથી, અરજદાર નં. ૧ અને ૩ દ્વારા આપવામાં આવેલ જવાબ સાચો છે તેવા તારણ પર આવીને તેઓને વધારાનો ૦૧ ગુણ આપવા માટે અરજદારોના કેસ પર વિચારણા કરી શકાય નહીં.

૯.૪ જ્યાં સુધી વિદ્વાન સરકારી વકીલ શ્રી વિક્રમ દ્વારા ‘શુભમ પાલ અને અન્ય’ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર મૂકવામાં આવેલા આધારનો સંબંધ છે, તેના ફરિયાદ-૧૨ માં સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે;

“૧૨. આ બાબતના તમામ સુસંગત પાસાઓ પર ગંભીર વિચારણા કર્યા પછી, અમારો એવો મત છે કે અમારે આ બાબતમાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં. રણ વિજય સિંહ અને અન્ય વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય, (૨૦૧૮) ૨ એસ.સી.સી. ૩૫૭ માં અહેવાલ થયેલ કેસમાં આ અદાલતે ઠરાવ્યા મુજબ, અદાલતે કી જવાબોની સાચીતા માની લેવી જોઈએ અને તે ધારણા પર આગળ વધવું જોઈએ. રણ વિજય સિંહ (ઉપર મુજબ) માં, આ અદાલતે એ પણ જણાવ્યું હતું કે શંકાના કિસ્સામાં, લાભ ઉમેદવારને બદલે પરીક્ષા સત્તામંડળને મળવો જોઈએ. આ પ્રકારના કેસોમાં સહાનુભૂતિ કે દયાની કોઈ ભૂમિકા હોતી નથી. ઉત્તરવહીના પુનઃમૂલ્યાંકનનો નિર્દેશ આપવા કે ન આપવાની બાબતમાં અદાલતોએ ખૂબ જ અનિચ્છા દર્શાવવી જોઈએ.”

૯.૫ તાજેતરના ચુકાદામાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે કરેલા ઉપરોક્ત અવલોકનો પણ દર્શાવે છે કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ‘રણ વિજય સિંહ’ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખીને ઠરાવ્યું છે કે શંકાના કિસ્સામાં લાભ પરીક્ષા સંસ્થાની તરફેણમાં જવો જોઈએ અને ઉમેદવારોની તરફેણમાં નહીં, કારણ કે આવા પ્રકારના કેસોમાં સહાનુભૂતિ કે દયાની કોઈ ભૂમિકા નથી અને અદાલતોએ ઉત્તરવહીના પુનઃમૂલ્યાંકનનો નિર્દેશ આપવા કે ન આપવાની બાબતમાં ખૂબ જ અચકાવું જોઈએ.

૯.૬ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના અવલોકનોને ધ્યાને લેતાં, એ સ્પષ્ટ

થાય છે કે એકવાર સુધારેલી આન્સર-કી પ્રસિદ્ધ થઈ જાય પછી, સામાન્ય રીતે, જ્યાં સુધી કંઈક અસાધારણ દર્શાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી અદાલતોએ પરીક્ષા સંસ્થા દ્વારા આપવામાં આવેલા જવાબમાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં અને તેથી આ કોર્ટે પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ ના જવાબની સાચીતામાં દખલ કરીને ભરતી પ્રક્રિયામાં દખલગીરી કરવાની જરૂર નથી.

૯.૭ જ્યાં સુધી નિષ્ણાતોની સમિતિની રચના કરવાની દાદનો સંબંધ છે, સામાવાળાઓએ વિલંબથી હોવા છતાં તારીખ ૨૩.૦૪.૨૦૨૬ ના રોજ આ કોર્ટે સમક્ષ નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય રજૂ કર્યો હતો અને તે અરજદારના વિદ્વાન વકીલ અને ખાનગી સામાવાળાઓ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મહેતાના અવલોકન માટે પણ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવ્યો હતો. તારીખ ૨૩.૦૪.૨૦૨૬ ના રોજ ઉપરોક્ત નિષ્ણાતના અભિપ્રાયનું અવલોકન કર્યા પછી, આ કોર્ટે નીચે મુજબનો હુકમ કર્યો હતો;

“૧. દલીલો દરમિયાન, વિદ્વાન સરકારી વકીલ શ્રી જી. એચ. વિકે પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ ના સંદર્ભમાં નિષ્ણાતો દ્વારા આપવામાં આવેલા અભિપ્રાય અંગે અધ્યક્ષ, ગુજરાત ગૌણ સેવા પસંદગી મંડળ, ગાંધીનગર દ્વારા જારી કરાયેલ તારીખ ૨૯.૦૯.૨૦૨૫ નું પ્રમાણપત્ર રજૂ કર્યું હતું, જે હાલની અરજીમાં વિવાદનો વિષય છે. પ્રશ્ન માંગ અને કિંમત વચ્ચેના સંબંધને લગતો છે. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, સાચો જવાબ એ છે કે માંગ અને કિંમત વચ્ચે સીધો સંબંધ છે, જ્યારે સામાવાળા મંડળના જણાવ્યા મુજબ

માંગ અને કિંમત વચ્ચેનો સંબંધ વ્યસ્ત છે.

૨. હસ્તલિખિત અભિપ્રાયમાં, સદર અભિપ્રાયની સ્કેન કરેલી નકલ પણ કોર્ટને બતાવવામાં આવી હતી, જે દર્શાવે છે કે માંગ અને કિંમત વચ્ચેનો સંબંધ વ્યસ્ત છે અને તેથી, જવાબ સી સાચો છે. જો કે, વિદ્વાન સરકારી વકીલ શ્રી જી. એચ. વિર્ડના જણાવ્યા મુજબ ઉપરોક્ત પ્રમાણપત્ર એક ગોપનીય દસ્તાવેજ હોવાથી, તેને રેકર્ડ પર મૂકવાનો નિર્દેશ આપી શકાય નહીં. સામાવાળાઓને ઉપરોક્ત પ્રમાણપત્ર અને નિષ્ણાતના તારણના સંદર્ભમાં સોગંદનામું દાખલ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. આવું સોગંદનામું સુનાવણીની આગામી તારીખ પહેલાં દાખલ કરવામાં આવશે. બાબત તારીખ ૨૭.૦૪.૨૦૨૬ ના રોજ સૂચિબદ્ધ કરો.”

૯.૮ ઉપરોક્ત હુકમના પાલનમાં, આજે, વિદ્વાન એ.જી.પી. સુશ્રી પંચોલીએ સામાવાળા નં. ૧ વતી તારીખ ૨૭.૦૪.૨૦૨૬ નું એક સોગંદનામું રજૂ કર્યું હતું, અને સદર સોગંદનામાના સુસંગત ફકરાઓ નીચે મુજબ વંચાય છે;

“...

૧. હું સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૨૫૧૩/૨૦૨૫ (જેને હવે પછી “શીર્ષકવાળી અરજી” તરીકે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે) માં જીએસએસએસબી નો યોગ્ય રીતે અધિકૃત સહી કરનાર છું; અને મેં સદર શીર્ષકવાળી અરજીની વિગતોનું અવલોકન કર્યું છે અને તેની હકીકતોથી

વાકેફ હોવાથી, હું તારીખ ૨૩.૦૪.૨૦૨૬ ના મૌખિક હુકમના પાલનમાં હાલનું વધારાનું સોગંદનામું દાખલ કરી રહ્યો છું.

૨. આદરપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સંશોધન મદદનીશ અને આંકડાકીય મદદનીશ - વર્ગ-૩ ની જગ્યાઓ માટે તારીખ ૨૦.૦૩.૨૦૨૫ ના રોજ લેવાયેલી પરીક્ષાના પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ ના સંબંધમાં આ માનનીય કોર્ટ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલી રજૂઆતો અને કથનોને ધ્યાને રાખીને, અધ્યક્ષ - જીએસએસએસબી એ ગોપનીય રીતે સદર પ્રશ્ન અંગે નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય મેળવ્યો હતો.

૩. સદર અભિપ્રાય મળ્યા પછી, અધ્યક્ષ - જીએસએસએસબી એ વિષય નિષ્ણાતના અભિપ્રાયને જોડીને તારીખ ૨૯.૦૯.૨૦૨૫ નું પ્રમાણપત્ર જારી કર્યું હતું. અધ્યક્ષ - જીએસએસએસબી ના પ્રમાણપત્ર સાથે માનનીય કોર્ટના અવલોકન માટે રજૂ કરવામાં આવેલા અભિપ્રાયના અવલોકન પરથી જાણવા મળશે કે વિષય નિષ્ણાતે જણાવ્યું છે કે સાચો જવાબ (સી) વ્યસ્ત છે અને તેના સમર્થનમાં વિગતવાર સમજૂતી પૂરી પાડી છે અને આખરે એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા છે કે “માંગ અને કિંમત અથવા કિંમત અને માંગ વ્યસ્ત રીતે સંબંધિત છે”. આદરપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જીએસએસએસબી દ્વારા પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેલી આખરી આન્સર-કીમાં પ્રશ્ન નં. ૧૮૯ નો સાચો જવાબ પણ (સી) વ્યસ્ત તરીકે આપવામાં આવ્યો છે.

૪. આદરપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિષય નિષ્ણાતના હસ્તલિખિત અભિપ્રાય સાથે તારીખ ૨૯.૦૯.૨૦૨૫ નું પ્રમાણપત્ર આ માનનીય કોર્ટના કૃપાળુ અવલોકન અને વિચારણા માટે તારીખ ૨૩.૦૪.૨૦૨૬ ના રોજ આ માનનીય કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. આદરપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અભિપ્રાયના ગોપનીય સ્વરૂપને કારણે, હાલના વધારાના સોગંદનામા મારફતે તે રજૂ કરવામાં આવી રહ્યું નથી.”

૯.૯ પ્રમાણપત્ર સાથે નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય આ કોર્ટના અવલોકન માટે ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવ્યો હતો અને તેના આધારે ઉપરોક્ત સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું છે અને પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને પણ તે બતાવવામાં આવ્યું હોવાના તથ્યને ધ્યાનમાં લેતાં, નિષ્ણાતના અભિપ્રાય પર અવિશ્વાસ કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો નથી. વધુમાં, જ્યારે કાયદો તદ્દન સ્પષ્ટ છે કે શંકાના કિસ્સામાં પણ લાભ ઉમેદવારની તરફેણમાં નહીં પરંતુ પરીક્ષા લેતી સંસ્થાની તરફેણમાં જવો જોઈએ, ત્યારે આ અરજીમાં કરવામાં આવેલી દાદ મંજૂર કરી શકાય નહીં અને તે નામંજૂર થવાને પાત્ર છે.

૯.૧૦ ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાને લેતાં, આ કોર્ટ પાસે આન્સર-કી મારફતે સામાવાળા-સત્તાવાળાઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા જવાબમાં દખલગીરી કરવાનો ખૂબ જ ઓછો અવકાશ હોવાથી, આ અરજી નામંજૂર થવાને પાત્ર છે. જો કે, અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે નિષ્ણાતના અભિપ્રાય સામે પણ

વિવાદ ઉઠાવ્યો હતો, પરંતુ આ કોર્ટનું માનવું છે કે જ્યારે અરજદારો સામાવાળા-સત્તાવાળાઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલી દરેક સામગ્રી પર શંકા કરી રહ્યા હોય, ત્યારે તે ‘રણ વિજય સિંહ’ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવેલા કાયદાને પલટાવી શકે નહીં.

૧૦. પરિણામે, આ અરજી નિષ્ફળ જાય છે અને તે નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૧૦.૧ મુખ્ય બાબત નામંજૂર થવાને કારણે, સ્ટે માટેની સિવિલ એપ્લિકેશન ટકી શકશે નહીં અને તે મુજબ તેનો પણ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૧૧. આ તબક્કે, અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી મુંજયાસરાએ આ હુકમ પર એક અઠવાડિયાના સમયગાળા માટે સ્ટે આપવાની અરજ કરી હતી. જો કે, આવી અરજ નામંજૂર કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.

સહી./-

(નિર્ઝર એસ. દેસાઈ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા

ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====